

ВИСНОВОК
кафедри української мови
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації
«Вербалізація контрарних міжособистісних відносин в українській
постмодерній картині світу»
аспірантки кафедри української мови
ПРОКОПІВ Лесі Миколаївни

Кафедра української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка – структурний підрозділ, який реалізує освітньо-наукову програму зі спеціальності 035 Філологія і здійснює підготовку здобувачів ступеня доктора філософії з цієї спеціальності, на засіданні кафедри, яке відбулося 04 квітня 2025 року, провела публічну презентацію та обговорення дисертації «Вербалізація контрарних міжособистісних відносин в українській постмодерній картині світу» аспірантки кафедри української мови Прокопів Лесі Миколаївни.

У презентації та обговоренні дисертації Прокопів Лесі Миколаївни взяли участь члени кафедри української мови, зокрема: доповідач – аспірант кафедри української мови Прокопів Л.М., науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови доцент Беркешук І.С., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Коваленко Б.О., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Марчук Л.М., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови, учений секретар Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, керівник науково-дослідної лабораторії діалектологічних досліджень Коваленко Н.Д., кандидат філологічних наук, доктор педагогічних наук, професор, доцент кафедри української мови Попович А.С., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Шеремета Н.П., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Дзюбак Н.М., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Ладиняк Н.Б., кандидат філологічних наук, старший викладач Шевчук З.С.

На основі презентації та обговорення дисертації Прокопів Л.М. «Вербалізація контрарних міжособистісних відносин в українській постмодерній картині світу» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія структурний підрозділ – кафедра української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка зробила такий висновок:

Актуальність теми. Дисертація Прокопів Л.М. «Вербалізація контрарних міжособистісних відносин в українській постмодерній картині світу» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія присвячена дослідженню вербалізації

контрастивних міжособистісних відносин в сучасній українській прозі. Сучасні соціолінгвістичні, лінгвокультурологічні, когнітивні напрями у вивченні мовної репрезентації контрарності зумовили актуальність узагальнення і потреби систематизації маркерів опозиційних міжособистісних відносин у мовних картинах світу художніх персонажів. Наукові здобутки гуманітаристики на сьогодні уможливили опис маркерів соціальних статусів як системи синтагматичних (набір, пучок, комбінації одночасно діючих соціальних статусів), парадигматичних (вербальні й невербальні засоби, прийоми, механізми, які служать для вираження протилежностей у мовних картинах світу персонажів, еволюції їхнього соціального статусу в певних мовленнєво-культурних сценаріях) і епідигматичних (у випадках багатозначності засобу) відносин.

Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 31 жовтня 2019 року (протокол № 10).

Дисертаційне дослідження виконано згідно з комплексною темою кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Прагматичні й синтагматичні аспекти дослідження української мови в синхронії та діяхронії» (державний реєстраційний номер 0120U103177).

Наукова новизна результатів, отриманих у дисертації, полягає в тому, що в ній уперше описано функційний аспект дослідження контрарних відношень в українській постмодерній прозі; схарактеризовано ментальний аспект екстралінгвістичних чинників створення контрарності, контрадикторності в сучасній мовній картині світу.

Практичне значення роботи вбачаємо у доцільності включення результатів дослідження до навчальних програм із «Соціолінгвістики», «Лінгвопрагматики», «Мовленнєвої комунікації», «Лінгвістичного аналізу художнього тексту», «Лінгвокультурології», «Когнітивної лінгвістики», «Сучасної української літературної мови» (до розділів «Лексикологія», «Фразеологія», «Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика»), а також у розробці та впровадженні дисциплін із досліджуваної тематики, у написанні наукових праць. Крім того, знання, яких потрібно прагнути, про належним чином застосовані засоби вираження контрарності персонажем і засоби, виражені автором, покликані висвітлити когнітивні засади художнього зображення ментальності людей у різних мовленнєво-культурних сценаріях, а також представити результати дослідження виробникам лінгвістичного комп'ютерного програмного забезпечення для доповнення й уточнення програм. Результати дослідження відкривають **перспективу** виявлення й вивчення в різних лінгвокультурах опозиційних маркерів, а також особливості визначення контрарності у мові героїв й мові автора.

Обґрунтованість і достовірність наукових результатів та висновків. У дисертаційній роботі Прокопів Л.М. охарактеризовано особливості вербалізації

контрарності міжособистісних відносин в українській постмодерній прозі, з'ясовано роль і значення маркерів контрарності в загальнонаціональному лінгвістичному процесі. Сформульовані висновки дисертації не суперечать фундаментальним результатам опрацьованих джерел та є їхнім логічним продовженням.

Здобувач показав високий рівень теоретичної підготовки. У дисертаційній роботі проаналізовано та систематизовано наявні публікації з досліджуваної проблематики.

Особистий внесок здобувача. Напрацьовані матеріали й результати дисертаційної роботи, наукові публікації (окрім статті, написаної в співавторстві з доцентом І. Беркешук), апробації повністю є особистим здобутком дисертантки. Теорії, концепції, конструктивні ідеї вітчизняних та зарубіжних учених, використані в дослідженні, підтверджено відповідними покликаннями і внесено до списку використаних джерел і літератури.

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційної роботи обговорено та представлено на щорічній звітній науковій конференції викладачів і аспірантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (Україна, Кам'янець-Подільський, 2020-2025); на Усеукраїнській науковій конференції «Українська словесність у полікультурно-освітньому просторі сьогодення» (Україна, Одеса, 2021, 2022), на Міжнародній науковій конференції молодих українців і дослідників слов'янознавства (Польща, Варшава, 2021), на щорічній звітній конференції молодих учених (Україна, Кам'янець-Подільський, 2021-2023), на Міжнародній науковій конференції «Мова, культура і соціум у гуманітарній парадигмі» (Україна, Кам'янець-Подільський, 2021, 2023), на Усеукраїнській інтернет-конференції «Вербальні коди сучасної української мови» (Україна, Кам'янець-Подільський, 2020-2024).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувача в публікації.

Основні результати дисертаційної роботи Прокопів Л.М. відображено в 9 наукових працях, із них 3 – у фахових виданнях України; 5 – публікації апробаційного характеру; 1 додатково відображає наукові результати дисертації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації.

Публікації у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Беркешук І., Прокопів Л. Вербальна репрезентація емотивних концептосфер у художніх творах Володимира Лиса. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія історична та філологічна. Випуск XX. Кам'янець-Подільський, 2023. С. 16-23. <http://ohiienko.kpnu.edu.ua/article/view/300145>

2. Прокопів Л.М. Когнітивна метафора ЖИТТЯ/СМЕРТЬ крізь призму мовної картини світу Василя Шкляра. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Випуск XIX. 2022. С. 56-65. <http://ohiienko.kpnu.edu.ua/article/view/281450>

3. Прокопів Л. Актуалізація явища авторської синонімізації (комплементарність та контрапунктність). Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Випуск XXI. 2024. С. 51-58. <http://ohiienko.kpnu.edu.ua/issue/view/18915/11854>

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Прокопів Л. Категорія інтимізації: аспект адресатності. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : у 3-х томах. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. Вип. 19. Т. 3. С.74-75. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/4630/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohiienska-zbirnyk-za-pidsumkamy-zvitnoi-naukovoi-konferentsii-Vyp.19.-T.3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

5. Прокопів Л. Монологічне мовлення у сучасному українському дискурсі. Збірник за результатами XIII звітної конференції молодих учених КПНУ імені Огієнка. Кам'янець-Подільський. Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Випуск 13. С.73-74. <https://drive.google.com/file/d/14FVyQNWZXSazLOib0GnGgdzmZ0z7Mh86/view>

6. Прокопів Л. Лексичні засоби інтимізації в художніх текстах Галини Тарасюк. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : у 3-х томах. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. Вип. 18. Т. 3. С.80-81. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/5582>

7. Прокопів Л. Шкала градуювання та розміщення на ній лексем із контрапунктним значенням. Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Вип. 16. С.118-119. <https://drive.google.com/file/d/1cDU-uEA21UoEgTvyeQ4RlxolF7ukL0U0/view>

8. Прокопів Л. Вербалізація емоційного стану героїв у романі Марії Матіос «Мами». Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. Випуск 23. Кам'янець-Подільський, 2024. С.653-655. <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/8023/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohiienska-zbirnyk-za-pidsumkamy-zvitnoi-naukovoi-konferentsii-Vyp.23.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Публікації, у яких додатково відображено наукові результати дисертації:

9. Прокопів Л. Прояви ненормативної лексики у комунікативній поведінці героїв художніх творів. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія історична та філологічна. Випуск X VIII. 2021. С.7-14. <http://ohiienko.kpnu.edu.ua/article/view/255900>

Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертація написана чіткою українською науковою мовою, добре зрозумілою фахівцям. Стиль викладення матеріалу послідовний, логічний та доступний для сприйняття. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами), наказів Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» і від 31.05.2019 р. № 759 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р.».

Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною та практичним значенням дисертаційна робота Прокопів Лесі Миколаївни «Вербалізація контрарних міжособистісних відносин в українській постмодерній картині світу» відповідає спеціальності 035 Філологія. Здобувач повністю виконала освітню та наукову складову освітньо-наукового рівня вищої освіти.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Прокопів Лесі Миколаївни «Вербалізація контрарних міжособистісних відносин в українській постмодерній картині світу».

2. Констатувати, що робота Прокопів Лесі Миколаївни «Вербалізація контрарних міжособистісних відносин в українській постмодерній картині світу» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами) і може бути рекомендована до публічного захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Результати відкритого голосування:

присутні 9 осіб:

«за» – 9, «проти» – 0, «утрималися» – 0.

Голова засідання:

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри української мови

Наталія КОВАЛЕНКО

